

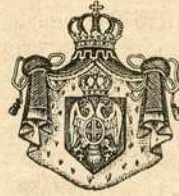
НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМА СРПСКО-КРАЉЕВСКА

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА И СВЕ ПОШТЕ У СРБИЈИ

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ ЗА ЦЕО ОВАЈ САЗИВ:

ЗА СРБИЈУ . . . . . 5 ДИНАРА

ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ТОЛИКО ИСТО С ДОДАТКОМ ПОШТАРИНЕ

УРЕЂУЈЕ СЕКРЕТАР СКУПШТИНСКИ
РАНКО ПЕТРОВИЋ

БРОЈ 59

ПЕТАК 13 АВГУСТА 1893

ГОДИНА III

43 САСТАНАК

29 јула 1893 у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПОТПРЕДСЕДНИК,

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР,

Љуб. Јоксимовић

(НАСТАВАК)

(О нишкој трошарини Ран. Петровић).

Проматрајући у Нишу живот ове установе, за прошле две године дана, ја сам дошао до уверења, да је она потпуно изишла штетна по варош Ниш. Усвајам све разлоге које су навели предговорници против трошарине нишке, при првом читању, а особито разлоге г. Михаила Марковића; уверио сам се, да и све нишко грађанство, које је требало да од трошарине осети ма какве користи до сада по своју варош, и то грађанство осетило је непосредне штете. Био сам на многим зборовима њиним, на којима се претресало то питање, па и на последњем збору, за време ономадашњег скупштинског распуста нашег. И на томе збору узалуд се очекивало, неће ли двојици руковођаца нишке трошарине моћи показати што год рачуна за две године живота те установе, те не ће ли нам дати бар и најслабијег ослонаца за одбрану њезину. Али ти људи нису смели ни једне речи проговорити, нити о приходима, нити о расходима, те установе. А то свакојако говори да су нечисти рачуни њихови.

Посматрајући, велим, на лицу места ствар, и слушајући доказе, који су на збору поднесени против те установе — ја сам дошао до уверења, да је то са свим штетна установа по варош Ниш. С тога, данас, ја устајем против те трошарине, и молим Скупштину, да прими предлог посланика г. Илићанића.

Предлог г. Вукашина Петровића, да се овај предлог скине с дневног реда, и веже с предлогом г. Ратарца, о укидању београдске трошарине, чини ми се, да је незгодно везати са овим предлогом, јер се овај предлог тиче члана 8, а предлог г. Ратарца тиче се члана 4 оног закона. Дакле, ако би се хтело, да се овај предлог веже с оним предлогом, онда би се морало најпре чекати, да предлог Ратарчев прође ону дугу процедуру, коју је овај предлог већ прошао. Тиме би се враћали на стару, више у пола свршену ствар. Друго, држим, да се не може ни мислити о умесности предлога г. Вукашинова с тога, што сад већ нема ни сличности, између београдске и

нишке трошарине; јер је Београд показао извесне резултате од трошарине; показао је, да је од те установе могла варош добити извесне користи за саму себе. Међу тим, Ниш нема ничега сличнога томе. Дакле, према томе, Скупштина не може се једнако односити према предлогу г. Ратарца, и према предлогу г. Илићанића. С тога мислим, да предлогу г. Вукашина Петровића нема места. Нема места, ни по томе, што је г. Вукашин против укидања нишке трошарине, а међу тим, изгледа ми, да је и за укидање београдске трошарине. Нема места ни по томе, што је г. Вукашин против мостарина, на Мрамору, — како нам показује предлог, који је он скоро Скупштини поднео, јер мостарина је одмакнутија од Ниша, и мање може удити Нишу и нишким варошким приходима, а међу тим је сада за нишку трошарину, која је на непосредним улазима у варош. Ја мислим, из те супротности, у коју долази предлог г. Вукашинов са предлогом г. Ратарчевим, најјаче се види неумесност његова. С тога се и надам, да ће и та супротност, поред осталих разлога, одредити Скупштину, да не прими предлог г. Вукашина. Гласаћу за предлог г. Илићанића и другова.

Јованча Стојановић — Господо, поштовани посланици, нисам мислио да узимам реч на овом другом претресу, о овој варошкој трошарини нишкој, да ме није изазвао г. Вукашин Петровић; — а нисам мислио, с тога још, што је Скупштина раније вотирала закон, да се нишка трошарина укине; и онда су изишле све мане и неуредности. Какве су се несреће у општини нишкој дешавале; и каква је деморализација била при наплаћивању те трошарине, о томе нећу да говорим. Ја се сад позивам на оне људе, који су онда били, и седели заједно са мном, на посланичким клубовима; и кад су они све то знали, онда се ја чудим, како су многи потпомогли предлог г. Вукашина: да се овај предлог, о укидању трошарине одложи. Кад бих вам ја почео да причам понова неуредности, које се врше при примењивању нишке трошарине, ја мислим да не би било ниједног посланика, који не би био за то, да се нишка трошарина укине. Али, то су такве ствари, да је недостојно, да их износим овде у Скупштини.

Ми треба да заступимо правду, и интересе свију крајева, јер члан 83 Устава каже: „Сваки народни посланик представља цео народ, а не само оне, који су га изабрали“. Али, овде има један мали изузетак, а то је, да ја мало боље позвајем овај крај, одакле сам родом, и где боравим и данас, него овај други посланик, из другог краја Србије. Према томе, ја мислим, да треба ми да верујемо један другом, кад кажемо нешто. А по томе, да је и ово одлагање укидања трошарине, које предлаже г. Вукашин, штетно, јер не само, да та трошарина пада на терет народа из околине, него пада и на терет саме Нише. Јер, од кад је установљена трошарина, Ниш је знатно почео опадати, а опадао би све даље и даље. Ја представљам целу Србију, као што Устав каже, и ми смо дужни

као посланици, да лечимо оно зло, од кога један крај пати. Сад се на другом читању предлаже, да се овај закон одложи, док се не сврши и предлог о укидању трошарине београдске. Нама ништа, господо, не смета, да и онда, кад предлог Ратарца прође сву ону процедуру, коју је и овај предлог прошао; кад дође на дневни ред, да се и о њему разговоримо, па ћемо онда видети, како ћемо, и на који начин да решимо; а не овако, да се за љубав тога, што се Нишу увида трошарина, да скр'амо врат и Београду; већ да нађемо бољи пут, како се Београд не би оштетио. Јер, ако укинемо нишку трошарину, Ниш се неће ништа оштетити, а Београд хоће. Нишлије нису ни употребили овај приход од трошарине на оне цели, на које је био намењен, а Београд јесте.

Каже се даље, да је у исто време донесен закон и за београдску и нишку трошарину, и да је у исто време ступио у живот. То није истина, закон за београдску трошарину изишао је 1884 год., а за нишку 1885 год. И она Скупштина, која је донела те законе, није била законодавна Скупштина; она је била напредњачка Скупштина, која није била израз воље народне; и за то, што су они грешили, не треба ми да грешимо. Ја мислим, да ми данас треба са свим другаче да радимо; данас су са свим друге прилике, него онда што су биле. Ми данас треба да идемо напредку. Да не бих више дуљо са својим говором, и да не бих износио мане и неуредности које се врше при валлати трошарине, ја мислим да Скупштина не треба да се заводи странпутицама, већ треба да усвоји овај предлог, да се трошарина укине, а не да остављамо грађане и сељаке на милост и немилост општине нишке. Ви знате добро, а и сећате се, да није севте и првица, како је викано на начин, на који се наплаћивала та трошарина; о томе је доста говорено, шта су радили општински чувари, кад су наплаћивали трошарину од сељака, при уласку у варош, и о њиховим безобразним поступцима при томе. Ја нећу сад о томе да говорим, али молим Скупштину, да се не вара, и да ову нишку трошарину данас укине. Али опет треба да остане до нове године, како се не би сад у половини године разрезивао прирез на грађане нишке. А нама ништа не смета, да доцније, кад дође предлог Ратарца на дневни ред, да онда и о њему говоримо и решимо, како нађемо да је најбоље.

Вукашин Петровић — Изгледа, господо, да су ме рђаво разумели г. г. предговорници. Не говорим ја ни да остане трошарина нишка ни да се укине. Дужност ми је да будем неутралан, као човек, који није грађанин нишки, који не познаје толико Ниш, да бих смео да говорим у име збора нишких грађана. Ја предлажем, да се учини једна праведна ствар, — не Нишу, него идеји правде. Да је у питању Крагујевац, Јагодина, Ђуприја или ма која варош у Србији, ја бих исто овако говорио. Правда захтева, да се једној вароши остави, да она сама собом реши, треба ли једна установа или не. Кад би било речи о државној трошарини, коју плаћа цела земља, онда би била Скупштина надлежна, да о томе решава и онда не би имала право, да се и једна општина у то меша. Али, овде није тако. Овде је у питању општинска трошарина; дакле, чисто једно месно питање. Ко је позван да реши то питање? Свакојако, и по Уставу и по законима. Позвани су они грађани, којих се оно тиче, а Скупштина је позвана да решава питања, која се тичу целе земље.

Ја данас устајем и предлажем, да се остави грађанима нишким, да они реше сами питање, да ли је трошарина по њих штетна или није, па ако налазе да има места да се укине, нека се укине, а ако налазе, да има места да остане, нека остане. Ја мислим, да грађани нишки најбоље то разумеју. Ја не браним нишку трошарину, ако је рђава, ја је проклињем и осуђујем. Али, није право, да ми укинемо у једној општини једну установу, о којој треба да оставимо да води бригу и рачун сама та општина. Ја не говорим за то, да остане трошарина нишка, а још мање сам се изјаснио, да ли да се београдска трошарина укине или не, ја сам само упоредио нишку трошарину са београдском у томе, да је постала истим законом и нишка и београдска трошарина; једна чл. 8, а друга 4; једним законом су дакле постале обе. Тај је закон доне-

сен 1884 године. Напредна влада није приступала завођењу трошарине одмах, не с тога, што се бојала за своју популарност, него с тога, што се за овакве озбиљне предмете захтевају претходне спреме и више проматрања, нарочито, што овакви предмети залазе и интересе појединцима више по предмети друге врсте. За што закон о трошарини није ступио у живот одмах 1884 год, то је с тога, што је требала ова ствар озбиљно да се пресуди. Што је то извршено доцније, то је с тога, што су те спреме проучене и што је извршено све што је потребно да би закон ступио у живот. Нити је заслуга радикалне владавине, што је закон ступио у живот, нити је ту крива либерална влада, што је тај закон донела. По мом мишљењу није требала ту не знам како снажна влада да оствари један закон о трошарини. Ја то имам да одбијем, да се од стране напредњака ишло на неку спекулацију, што за њихово време тај закон није остварен.

Један предговорник и то становник нишки напоменуо је, да се чине злоупотребе са трошарином и да се закон не врши онако како треба. Ја сам у првом говору напоменуо, да нећу ни да побијам ни да тврдим ово, што не знам. Посланици, који су из града Ниша, они то боље разумеју и они су дигли глас против трошарине. Али, ако има злоупотребе у извршењу закона и ако се приходи не прикупљају како треба, има за то надзорна власт, па нека се она стара да се изводи закон како треба. Кад је могао један грађанин нишки да рђаво чини примедбе о примени закона о нишкој трошарини, онда у толико пре могла је то да чини надзорна власт. Ако не ваља општинска управа, онда је треба збацити и позвати људе, који ће умети да извуку користи за град Ниш. Дакле, то су споредне ствари о којим не треба говорити кад је у питању цела установа. Ја нити сам предлагао, да се укине, ни да се остави трошарина, него сам молио Скупштину, да се решење овог питања одложи до решења Ратарчевог предлога. Тиме се не мења у суштини ни сам предлог г. Вукићевићев. Јер трошарина неће се укинути чим изгласамо овај закон, већ тек од 1 јануара идуће године, а докле ће се решити предлог Ратарчева. У ствари не губи се ништа него се добија у форми. Понављам, нека решење овог предлога остане до решења Ратарчева о укидању београдске трошарине. Обе су заједно постале на основу једнога закона а нека се обе заједно и укину или заједно остану. Донети прво одлуку о укидању нишке трошарине, па после решавати о београдској, чини ми се да је неправедно. Сваки од нас, који има осећања праведности видеће, да је неправедно оно што се тражи, и да треба да дамо једној општини исто тако као што би дали и свакој другој да дамо право, да решава о чисто својим локалним стварима и питањима. С тога молим, да ме рђаво не разумете. Ја ништа не тражим до то, да се питање о трошарини београдској и нишкој реши заједно, пошто су обе трошарине постале заједно.

Јован Шелмић — На првом читању Народно је Представништво укинуло нишку трошарину по предлогу г. Дим. Илићановића и другова. У корист тога предлога ја ћу да наведем ово. Ниш одстоји од своје околине далеко од једног до двадесет сати. Кад неки произвођач из даљне околине има да отера у Ниш жито, сено, стоку и друге производе, колико има он дана да путује и колико ноћи има да ноћи на путу, док не дође до трошарине. Кад ту дође, он нема новаца да плати трошарину, већ ту остави своја кола па иде у варош да тамо нађе кога свог познаника да плати трошарину. Ако нађе новаца, он плати трошарину, ако не, он скида са себе гуњ и са волова уларе, те да плати трошарину. Но, кад уђе у варош одоцније је за пијаку и мора своје производе да продаје испод цене и враћа се својој кући, не продав своје производе по цени по коју је мислио, да их прода да није било трошарине. Напомињем Народном Представништву, да је околична нишка, прокупачка и куршумлиска у свему сиротна и с тога, што је народ по тим околимама досељен из Старе Србије и Турске, а и из осталих сиротних овеграда из унутрашњости Србије и тај се народ сматра као један најсиромашнији крај у земљи. Поред тога, и који нису досељеници, већ староседеоци, и они су били под притиском 500 година, а кад

су ослобођени, они су опљачкани и остали су без ичега. И за то сам, да се трошарина како у Нишу тако и свуда укине, и да се на тај народ никакви терети не намећу.

Даље, што су нека господа навела и што кажу: то је општинска ствар, и кад општина са збором и одбором доноси одлуку за њене ствари да то буде меродавно за целу општину и околину. Кад би то било, да општина доноси одлуке и наређује за целу околину, онда би у свакој окружној вароши општина доносила такве одлуке, и свака би варош предлагала да се трошарина наплаћује на корист њену и онда би варош Ниш, Прокуље, Крушевац, па чак и Куршумлија наплаћивала трошарину за своју корист и ако су њихове околине у свему сиротне и немашне. Да остане та трошарина, онда би било тешко за произвођаче, сељаци — сељачки сталез. Дакле, по свему овоме треба трошарину укинути како у вароши Нишу, тако и другим местима и више не оптерећивати наше произвођаче. Што каже г. Вукашин за предлог овај да се задржи до предлога г. Ратарца, сад је овај предмет дошао на решење пред Скупштину, и ја мислим да треба о њему сад решавати а кад дође овај предлог други, онда ће се и Народно Представништво по овоме одазвати и о њему решавати. (Чује се: да се реши).

Мика Хаџи-Тонић — Господо, ја сам на првом читању говорио о овоме, и био сам за то, да се овај предлог одложи док не дође предлог г. Ратарца, па пошто тај предлог није још донет, видим, да ће се решити о овоме да се укине нишка трошарина и пре решења Ратарчевог предлога. Мени је врло чудновато, што неки кажу да је корисно за варош Ниш да се укине ова трошарина. Ја нисам могао да помислим да ће бити корисно да се укине општинска нишкој један приход од 70.000 динара, који јој је био једини приход, а пошто је општина самоуправно тело а и што је веома сиромашна, то би је требало помоћи, а не да јој се укида тако велики приход. Па кад би се укинула ова трошарина нишка, ја не бих могао да замислим, од куда ће општина та добити толико прихода и на чији ће терет оно, што општина има да издаје, пасти. Ја мислим, да ће то опет све пасти на нишку сиротињу, на нишке грађане, који су и онако доста оптерећени а још више биће оптерећени, кад се ова трошарина укине.

Каже се овде, да ће да сноси овај терет сељачки сталез, или онај произвођач, који носи на пијацу своје производе на продају. Ја не мислим да је тако. Сваки сељак води рачуна о својим производима а својој стоци. Кад је носи на пијацу, он прво одењује шта га коштају трошкови, пут и т. д. па после тражи своју цену за свој еспап, за своју стоку, коју хоће да прода. Дакле, према томе треба помоћи нишку општину пошто је врло сиротна, јер има преко 300 фамилија сиротних на издржавању, које су неспособне за рад, које узимају инвалиду из општинске касе. Дакле ово би била велика штета, кад би се укинула нишка трошарина од које нишка општина има прихода 70.000 дин., а која трошарина не терети, нити оне, који односе на нишку пијацу своје производе, нити пак нишке грађане. Ствар је чиста и јасна, нема никакве штете по произвођаче, с тога сам мишљења, да би Народно Представништво требало, да се мало боље заузме за Ниш, као за другу престоницу Србије, па би требало да одбади овај предлог о укинућу нишке трошарине. Ова трошарина треба да остане, јер је она корисна по Ниш, за то сам мишљења да се овај предлог о укинућу нишке трошарине одбади. Кад се трошарина нишка укине не могу нишки грађани ни препазарити тих 70.000 дин. а камо ли имати чист приход те суме и помоћи својој општини на терету.

Стојан Станковић — На првом читању, кад смо усвојили предлог Илиџановићев, знали смо, да постоји и предлог Алексе Ратарца, али како год онда тако и сад, не може нас ништа везивати, ништа подусловљавати да ми решавемо о овом одлагању, по предлогу г. Вукашина. Прва дебата, која се водила о овој трошарини доказивала је њену корисност или некорисност, али то је већ једном пречинишено и сад не треба трошити време, јер ово није више предлог посланички, него је предлог Народне Скупштине и о њему се има гласати за

или против. Никако нема места, да се овај предлог одлаже, јер би се онда отворила дебата и утрошили би још две три седнице око тога. (Тако је). Предлог г. Вукашинов очито иде на то, да нас као Скупштину подусловљава. Као год што смо начисто са овом трошарином, тако ћемо исто бити начисто и са оном београдском и за то сада не треба да губимо време. Ово је предлог Народне Скупштине и за њега има да се гласа за или против, те сам за то да се одбади предлог г. Вукашинов.

Потпредседник — Јавио се за реч г. Ранко Петровић (Чује се: да се реши).

Је ли вољна Скупштина да се о овоме реши? (Јесте).

Има их још који су се пријавили за говор а то су: Поп Богосав Поповић, Стеван Ристић, Љуба Николић, Стојан Новаковић и известилац.

Ранко Петровић — Дозволите ми да кажем коју реч, бар ради личног обавештења са г. Вукашином.

Потпредседник — Ви сте то могли учинити одмах после говора г. Вукашина.

Ранко Петровић — Онда молим Скупштину да ми она дозволи да говорим.

Потпредседник — Г. Ранко Петровић говорио је један пут и по пословнику скупштинском, Скупштина може да му одобри да говори. Ко је за то, да се одобри г. Ранку, да и по други пут говори нека седи, а ко је против нека устане? (Сви седе).

— Изволте господине Ранко.

Ранко Петровић — Ја ћу само неколико речи да кажем а нећу заморавати Скупштину дугим говором.

Речи „правда“, „справедљивост“, „право је“ то су речи, које врло много носе свакојака малтретирања.

На справедљивост и правду позивати се овде, где нема ни трага од правде и справедљивости, где је баш право место нечем другом, да не речем баш неправди, али где је извесно право место несправедљивости — позивати се ту на поменути речи, зар то није немилосрдно вређање, малтретирање правде и справедљивости? Позивати се на правду и справедљивост при трошарини нема места, јер је београдска и нишка трошарина један намет на њине грађане и околину, једна привилегија само за две општине, чега све остале немају. А намет није правда, те не може имати ни справедљивости.

Дала се могућност, напло се начина, да се две варошке општине живо крену напред, дало им се оно, што се не даје ни једној другој општини у целој Отаџбини, и то им се није дало што баш оне тако хоће, него што тако земља хоће — има ли ту, молим вас, места помену о правди и справедљивости? Стога мислим, да ни мало нема ни места, што се г. Вукашин овде позива на правду и справедљивост?

То није, дакле, никаква справедљивост. Скупштина никакву несправедљивост и никакву неправду не чини када укида један намет, који је био досуђен једној вароши и околини њеној.

За што је Скупштина решила и дозволила те намете, т неправду управо према тим двама општинама? Дозволила је зато, што је хтела да да привилегије тим двама општинама, и да се тим привилегијама користе те општине, те да се очепљане и умивене представе целој Србији, целом српству на осталом свету, дакле да се некако поправе брже и боље него све друге вароши. За то је та неправда и тај намет досуђе и Скупштина донела овакав закон, а влада га увела у живо.

Исто тако није имало потребе да ми г. предговорник чини примедбу за оно, што сам казао да је требало да се намет само јака влада и јака Скупштина, те да заведе овакву и праведну установу. По његовом мишљењу требала је извести јака влада да од 1884 године да 1890 само проучава увређање тих устапова, требала је пуних 6 година, да се проучава ствар, и онда је могла и слаба влада доћи те да изведе дугочену ствар.

Трошарина није поникла први пут тек онда, кад је донесен закон, од 1884 год. о њој. Као ђак на 5, 6 година и

закон сдушао сам, а могао је се и по новинама читати предлог, да се Београду да трошарина, која се онда под именом ђерма предлагала; говорило се и онда да се Београд не може подићи док се ђерм не зведе. Трошарина је дакле у мислима постојала много пре закона, само се није изшла Скупштина, која ће такву неправду решити. Требало је за то да дође једна јака Скупштина 1884 године, те да закон донесе; требала је да дође јака влада и Скупштина те да такав закон изведе, па да се и вароши користе тим привилегијама; требало је да се користе, да то благодјејање приме с раширеним рукама и да се покаже да се заиста то благодјејање и прима. Варош Ниш никако се није постарала у том правцу да што год уради, с тога није заслужила да јој се одржи то благодјејање, та привилегија, која јој је дата.

Још мање има ралога доводити то у везу с општинском самоуправом. Општинска самоуправа важи за све општине, а не прописује се само за једну или две, као што је прописана трошарина. Кад би се свима општинама дозволило да саме могу ударати намете на своје грађане и на своју околину, знате ли, како би се, рецимо, једна општина у близини Ниша одредила, која непосредно трпи неправду трошарине нишке? Зар не би досад на пр. каменичка, матејевачка, малчанска и т. д. општина завела таку трошарину, по којој ни један грађанин нишки не би смео прекорачити атар општине своје? Зар се не би одмах груписале околне општине у непријатељски логор, према наметима нишке трошарине, и зар не бисмо ми онда могли видети са свим друге појаве, које сад не видимо. Дакле, ово нема никакве везе с општинском самоуправом, него је дата привилегија једној вароши, која није умела да се њоме користи, и с тога је не заслужује; с тога треба да јој се она одузме. С тога ја гласам против трошарине за варош Ниш, искрено жалећи, шта је та и ако ванредна, и ако неправедна мера пропала несавесним руковањем људи, који су се непријатељски држали према својој вароши. А тако исто гласам и против предлога г. Вукашина.

Вогосав Поповић — Ја и моји другови потписали смо предлог да се укине трошарина по жељи грађана нишких и по жељи околине нишке, јер њима је сувише од штете трошарина. Служао сам говор г. Вукашина Петровића, који рече да треба оставити општину нишку да сама она управља том трошарином и да решава, да ли да се укине или не. Ми смо оставили општину нишку те је управљала 2—3 године, па смо видели шта је учинила. Да ли је постигла циљ, због које је установљена трошарина? Она није ни улепшала варош, нити је подигла школе, нити је воде довела; шта више, воде, које су били још Турци довели, и те су воде поништене. Да је нишка општина управљала том трошарином и постигавала ту циљ, ја не бих гласао против ње, али, кад сам се уверио као посланик, да она није ништа учинила нити да има ма какве користи од те трошарине, и ја сам потписао предлог да се укине та трошарина. Међу тим један предговорник каже, да би био већи прирез на грађане нишке; ја кажем да неће бити јер и пре трошарине општина је нишка имала школе и учитеље и т. д., дакле ништа то неће фалити него ће само фалити 40—50 стражара, који су на ђерму прикупљали трошарину, а ако би плаћали прирез грађани, онда ће платити богаташи, разуме се, према непосредном данку, а не сиротиња.

С тога молим Скупштину да се она не заводи предлогом г. Вукашина, него да усвоји предлог да се трошарина укине а предлог г. Вукашинов да одбаци.

Стеван Ристић — Браћо! и ранији предлог, кад је поднесен од проте Ђурића, да се укине нишка трошарина, ја сам и онда потписао и гласао да се нишка трошарина укине. Па и сад за овај предлог хоћу да кажем да се нишка трошарина укине, и то не само у Нишу но све оне трошарине које цео народ српски сноси, и да се не да, да се то више развија, јер онда могу и поједине општине као ђуниска, каоничка и т. д. да се тако уреде, а то би било од штете за народ.

Која варош хоће да се подигне, нека разреже прирез. Ја сам мишљења да се данас гласа о овом предлогу, а о Ратарчевом кад дође на ред.

Љуба Николић — Ја сам устао да мотивишем свој глас за што сам потписао предлог г. Вукашина, што видим да су неки посланици посумњали у нашу искреност, што смо ми потписали предлог г. Вукашина Петровића, да смо за то да трошарина остане. Не, браћо! Ми смо са свим за то да се укине не само у Нишу него и у Београду, али мислимо да ако се данас реши да се укине трошарина у Нишу, а после кад буде решено да у Београду остане, нама не остаје ништа друго него да узмемо капе и идемо кућама. Не сме остати трошарина у Београду а у Нишу да се укине, а ја сам хтео да скренем пажњу посланицима да не сумњају у нашу искреност, кад смо потписали овај предлог.

Стојан Нгваковић — Многи од г. г. говорника, који су о овоме питању говорили — приметно сам — обраћали су поглавито пажњу на штету и корист, и на то, како је тешко ово или оно дати; како је тешко плаћати трошарину, и увек то: како је тешко *плаћати*. Међу тим, ни један од г. г. предговорника, није обратио пажњу на још једну страну, коју не треба изгубити из вида — а то је страна дужности. Увек има и једна страна дужности, на коју ваља pazити и са које се ови трошкови и издаци оправдавају.

Какав дужност — рећи ћете — може имати народ, или могу имати околни становници Ниша насупрам Ниша и трошарине у Нишу?

Немају те дужности становници из околине Ниша и Београда на спрам Ниша и Београда. Али становници Ниша и Београда — као две престонице у земљи, као два највећа места у Србији на великом светском путу, имају дужност као два велика града спрам свију осталих, у име Србије и у име свију нас.

Није срамота самих Београђана, ако се стану пребјигати кола дању по калдрми а ноћу по неосветљеним улицама, него је срамота целе земље, ако неће она то да брани, и да учини од своје стране оно, што треба, да се тако што не би догађало. Неће бити срамота Нишлија, ако Ниш зарасте сав у коров и траву; неће то бити срамота само округа нишког и целе околине, — него ће бити срамота целе земље. Ниш и Београд не стоје ни на каквом острву, као што и Србија не стоји на острву, него се и Србија, исто тако као и Ниш и Београд, налази у средини других места и земаља, у веку, у коме се људи много крећу; у веку, у коме је путовање веће и многобројније, него што је у неко доба било. И тога ради, господо, није све једно: какав ће утисак наћи странци или сусед наш, који долази или из Скопља или из друге стране у Београд и Ниш; није све једно: какав ће утисак ближи и даљи суседи наћи у овим двома варошима, и како ће они о овим местима мислити.

Осим тога, господо, у оно време, кад су новоослобђени крајеви присаједињени Србији, и кад је постигнуто да се ти крајеви многонапаћеног народа српског ослободе и придруже — тада кнежевини — Србији, Ниш је одмах искочио као представник онога, што је оновремени нараштај стекао. Тај нараштај је показао да је био загрејан родољубљем и идејом ослобођења, и он је с правом у Нишу гледао средиште и круну својих трудова. И свако се старао, чим је год могао да се Ниш дигне и унапређује. Све владе, од ослобођења Ниша на овамо, без разлике политичких боја, старале су се, у колико је која могла, да учине што више, да Ниш, који је и догле био средиште нових крајева и даље остане средиште тих крајева, и да се као средиште тим новим крајевима подигне и унапреди, како би као средиште остао и према крајевима, који су остали преко границе. Пустити, дакле, да Ниш у коров зарасте, пустити, да од једне вароши, која је стотинама година била средиште крајева у јужном делу Србије, постане просто село, а на то иду говори многих предговорника — била би погрешка неопростива, за коју ћемо се ми кајати, и коју ћемо морати кад тад поправити.

Ови велики задаци и обзирни били су главни повод и разлог оним владама, које су установиле закон о варошкој трошарини. Она влада, која је установила закон, да се уведе трошарина у Београду ради улепшавања и усавршавања вароши, тим је истим законом прописала трошарину и за варош Ниш са неким ограничењем, а на име: да се та трошарина

може увести, кад општина нишка нађе за добро, и грађани општине нишке то затраже. Општина је нишка то захтевала још пре две године. И што се ово сад дижу жалбе, што се опажа неко незадовољство, није ништа друго него прва ватра прве грознице, прва тегоба ове дужности за општу корист. Све су то само прве тегобе и незгоде у околном становништву једнога рада, од кога се плод не види. Ако има злоупотреба, то не може бити разлог, да ову установу треба оборити. Злоупотребе треба саме оборити. Не баца се и дете с прљавом водом из корита, него се баца прљави вода, а дете се чува да остане. Тако и овде, ако има злоупотреба, треба их лечити; а што се не лече, ја кривим просвећеније људе из оне околине, што се нису бринули о томе. Јер, цела је истина, да су становници из околине Ниша могли да виде какве год тековине од заведене трошарине, као што се оне у Београду већ могу видети, извесно би било мање нерасположења, ми не бисмо саслушали овако горке жалбе од њихових представника, и нама и њима било би лакше. Они би говорили: тешко нам је дати, али притрпимо се, и стараћемо се да нађемо други начин, да дођемо до наплате ове трошарине. Јер, на послетку, није се тешко уверити да трошарина пада више на варошане, него на сељацима. Сељак је управо сам крив, кад трошарину не наплати од онога, коме је свој производ продао. И у Нишу би, дакле, ваљало да се може прстом показати на тековине од трошарине, те би велики број ових жалби сам собом отпао, и људи би лакше сносили терете трошарине. Али, ако то није до сад учињено, на то би сад и што пре требало ствар упутити, а не тога ради што је било злоупотреба, заустављати цео закон, спречавати његово извршење, и управо наносити штету великим задацима народним. Јер, господо, ако нећемо да узмемо на ум нарочити задатак ових већих и знатнијих општина Београда и Ниша; ако се увек поводимо само за тренутним и свакидашњим тегобама, па се само по њима управљамо; онда, као што рекох, од Ниша постаће једно просто село; у њему неће бити ничега; оно средиште што има у њему, растуриће се у околна места. Међу тим не треба никакo губити из очију, да је из опште-народних српских разлога потребно да у оним крајевима Ниш буде центар према Софији. И кад је тако, кад у опште Ниш ваља да представља нашу углађеност и просвету за све јужне крајеве наше, онда не треба увидају изворе, којима се то може извршити, нити треба чинити што, од чега би нам могао ради ових обзира црвенити образ било у Нишу било у Београду.

По моме разумевању ништа се друго не би имало чинити до отклонити злоупотребе у примени закона о трошарини у Нишу. Али одвојити трошарину нишку од београдске, и мислити, да је трошарина београдска ствар за оправдање, а нишка за осуду, као што видим да неки чине, — са свим је неоправдано. По моме схватању није оправдано критиковати ни једну ни другу. И једна и друга трошарина имају исти задатак; и једна и друга трошарина одређене су на поправку и улепшавање вароши, на реформисање ових места, у јевропском сислу. Ако има злоупотреба од трошарине у Нишу, — противу злоупотребе има лека. Мени се чини, да су ове две трошарине једна од друге неодвојне; и кад не бих могао да гласам за београдску трошарину да се укине, тешко бих могао то чинити и за нишку. То пак мислим, јер сам уверен — да ми не можемо имати само једно средиште. За наше народно развиће потребно нам је још једно средиште према јужним деловима нашега народа. Тога ради и мислим, да је дужност Скупштине, да према тренутним расположењима, као што су ова, с којима сад имамо посла, уложи свој ауторитет, па да каже: тим путем не можемо ићи; наша је дужност да дигнемо ове две вароши; да подигнемо, осем Београда, још једно средиште на југу, према овим крајевима српског народа; и мавар да је тешко околним нишкој, ми ћемо слегнути раменима; наћи ћемо друга средства и стараћемо се да се злоупотребе уклоне, па да се ова установа одржи.

Кад вам кажем, да не могу да гласам за нишку трошарину другачије, него што бих гласао за београдску — рећи ћу вам још и то, да ја о тој ствари говорим без сваког ли-

чног интереса. Ја сам Београђанин, и у Београду живим — и наравно, поред трошарине у Београду мени је теже живети, и, да се ја на то обзирем, и, да говорим са ових обзира, са којих говорим противници трошарине нишке — ја бих имао два пута више разлога, да говорим противу трошарине београдске. Међу тим, ја против ње не могу ни да говорим, ни да гласам; ја кажем: трећину мање, уздржавају се, али желим, да од Београда буде оно, што је намењено законом о варошкој трошарини. А кад желим то за Београд, ја желим да буде исто и за Ниш из других не мање значајних разлога, које сам вам напоменуо.

Хтео сам овим својим говором, да вам обратим пажњу и на страну дужности, да и о овој промислите, кад гласате о овом предмету. Ако решите — као што ћете по свој прилици и решити — да се трошарина нишка укине; ја вам искрено исповедам, да ће кад тад, доћи дан, кад ће општина нишка на ново тражити, да се трошарина на ново установи у Нишу и тада ће Народно Представништво вратити у живот овај закон (Чује се: *неће!*)

Известилац Милаш П. Милићевић — Ја не могу да усвојим предлог поштованог посланика, г. Вукашина Петровића, јер трошарина нишка нема везе са трошарином београдском, нити су оне заједно постале, већ свака од њих постоји за себе. Али, кад би имале какве везе, опет треба решавати сваки предмет за се, јер није свака капа за сваку главу, и оно што је право за Београд, често не може бити право за друге вароши; а доказ је томе то, што има више закона, који важе изузетно за Београд, а не важе за друге вароши. С тога сам за то, да ово треба решити сад. Кад једно зло хоћемо да укинемо, онда је боље учинити то што пре, а признато је, да је трошарина нишка некоректна установа. Ово треба решити сад, тим пре, што је ова ствар сзрела за решење, а не да се одлаже, па да после на ново претресемо и поводимо време око тога. С тога сам противан предлогу г. Вукашина Петровића.

Потпредседник — Претрес је свршен. Прво ћу ставити на гласање предлог г. Вукашина Петровића, који овако гласи: „Предлажем да се решење предлога о укидању члана 8 закона о трошарини одложи до решења предлога г. Алексе Ратарца о укидању београдске трошарине“. Дакле стављам на гласање, предлог г. Вукашина Петровића, који вам је познат. Ко је за то, да се предлог прими, тај да седи, а ко је против нека устане? (*Већина устaje*). — Објављујем да је већина устала, и да је предлог г. Вукашина одбачен.

Стављам на гласање чл. I. Ко је за то, да се чл. I по предлогу прими, нека седи, а ко је противан нека устане? (*Већина седи*). — Објављујем да је већина седела, и да је чл. I примљен.

Известилац — прочита члан II (иста стр.).

Потпредседник — Стављам на гласање чл. II: Ко је за то, да се прими нека седи, а ко је против, нека устане? (*Већина седи*). — Објављујем, да је Скупштина усвојила чл. II, и тиме је свршено и друго читање овога предлога.

Сад ћемо гласати о њему поименце. Ко је за закон гласај за, а ко је против, гласаје против.

Секретар прозива:

Алекса Ратарца за, Алекса Трајковић за, Андра Степановић за, Андрија Парађанин за, Анта Рајчић за, Антипије Поповић за, Благоје Божић против, Богосав Поповић за, Василије Живановић за, Велимир Карић за, Владимир Поповић за, Владислав Павловић за, Војин Ђирковић за, Вукашина Петровић против, Вуча Николић за, Гаврило Милорадовић за, Данило Јовановић за, Димитрије К. Димовић против, Димитрије Илићановић за, Добросав Ружић за, Драгомир Рајковић против, Ђока Бојић за, Ђока Брачинац за, Ђока Владих против, Ђока Стојковић за, Ђура Милијашевић за, Ђура Хрватовић против, Живан Сретеновић за, Живко Малопарац за, Јован Николић за, Јован Спроновић за, Јован Станковић за, Јован Шелмић за, Јованча Стојановић за, Јован С. Јовановић за, Јован Селић за, Лазар Провић за, Лука

Лазаревић *против*, Љуба Јоксимовић *против*, Љуба Николић *за*, Љубисав Благојевић *за*, Марко Швабић *за*, Мата Максимовић *за*, Мика Даниловић *за*, Мика Х. Тонић *против*, Максим Сретеновић *за*, Милан Ђ. Бурић *за*, Милан П. Милићевић *за*, Милоје Варјактаровић *за*, Милосав Витић *за*, Милош Ђорђевић *за*, Милош Марковић *за*, Милутин Гарашанин *против*, Митар Мићовић *за*, Мића Бранковић *за*, Михаило Веселиновић *за*, Михаило Марковић *за*, Михаило Радовић *за*, Михаило Ристић *за*, Никодије Милетић *за*, Никола Поповић *за*, Новак Милошевић *за*, Павле Крстић *за*, Павле Поповић *за*, Павле Ранковић *за*, Павле П. Смиљанић *за*, Павле Станковић *за*, Петар Вукићевић *за*, Петар Ђаковић *за*, Петар Павловић *за*, Радисав Митровић *за*, Радован Поповић *за*, Ранко Петровић *за*, Ранко Тајсић *за*, Раша Нинић *за*, Сава Милићевић *за*, Светозар Славковић *за*, Сотир П. Аранђеловић *против*, Др. Станојло Вукчевић *за*, Ставо Петровић *за*, Станча Виденовић *за*, Стеван Ристић *за*, Стојан Новаковић *против*, Стојан Станковић *за*, Тодор Дидић *за*, Тома Бојичић *за*, Урош Плазина *за*, Филип Милојевић *за*, Димитрије Катић *против*.

Потпредседник — Изволте чути резултат гласања. Гласало је свега 90 посланика, од њих гласали су за закон 77, а против 13. Објављујем да је Скупштина примила у целини измене закона о нишкој варошкој тронарини. —

На реду је други претрес, измена у закону о привременом прирезу.

Извештач Михаило Марковић — прочита предлог о изменама, у закону о привременом прирезу. (ст. 165).

Потпредседник — Пошто нико не тражи реч, стављам на гласање: ко је за то, да се предложени чл. 4 прими, тај нека седи, а ко је противан, тај нека устане? (*Сви седе*). — Објављујем да је Скупштина усвојила предложену измену чл. 4 у закону о привременом прирезу, и с тим је свршено, и друго читање овога предлога.

Сад ћемо гласати о њему поименце. Ко је за закон, гласаће *за*, а ко је против закона, гласаће *против*.

Секретар прозива:

Алекса Ратарац *за*, Алекса Трајковић *за*, Андра Николић *за*, Андра Степановић *за*, Андра Парађанин *за*, Анта Рајичић *за*, Арсеније Прокопијевић — Из разлога, које сам изнео при начелном претресу овога зајма, гласам *против*; Богосав Поповић *за*, Василије Живановић *за*, Велимир Карић *за*, Велимир Тодоровић *за*, Владимир Поповић *за*, Владислав Павловић *за*, Војин Ђирковић *за*; Вукашин Петровић — Из разлога, које је г. Гарашанин навео, после првог читања, гласам *за*; Вуча Николић *за*, Гаврило Милорадовић *за*, Данило Јовановић *против*, Дим. Димовић *за*, Димитрије Илићковић *за*, Добросав Ружић *за*, Драгомир Рајовић — Из разлога г. Гарашанина, које је казао, при првом читању и ја гласам *за*; Бока Анђелковић *за*, Бока Бојић *за*, Бока Брачинац *за*, Бока Владић *против*, Бока Стојковић *за*, Бура Милијашевић *за*, Бура Хрватовић *за*, Живан Сретеновић *за*, Живко Малопарац *за*, Јован Николић *за*, Јован Спроновић *за*, Јован Станковић *за*, Јован Шелмић *за*, Јованча Стојановић *за*, Јоца С. Јовановић *за*, Јоца Селић *за*, Лазар Докић *за*, Лазар Прокић *за*, Лува Лазаревић *за*, Љуба Јоксимовић *за*, Љубисав Благојевић *против*, Марко Петровић *за*, Марко Швабић *за*, Мата Максимовић *за*, Мика Даниловић *против*, Мика Х. Тонић — Из разлога, које г. Гарашанин изнео на првом читању гласам *за*; Максим Сретеновић *за*, Милоје Варјактаровић *за*, Милосав Витић *за*, Милош Марковић *за*, Милун Миљковић *за*, Милутин Гарашанин *за*, Митар Мићовић *против*, Мића Бранковић *за*, Михаило Веселиновић *за*, Михаило Вујић *за*, Михаило Косовљанин *за*, Михаило Марковић *за*, Михаило Радовић *за*, Михаило Ристић *за*; Милан Бурић — Из разлога земаљских интереса, које сам вазда као народни посланик, више ценно, него моја лична осећања, и да би земља наша у овим тешким приликама одговорила својим обвезама гласам *за*; Никодије Милетић *за*, Никола Поповић *за*, Новак Милошевић *за*, Павле Крстић *за*, Павле Поповић *за*, Павле Ранковић *за*, Павле Смиљанић *за*, Павле Станковић

за, Петар Вукићевић *за*, Петар Ђаковић *за*, Петар Максимовић *за*, Петар Павловић *за*, Радисав Митровић *за*, Радован Поповић *за*, Ранко Петровић *за*, Раша Милошевић *за*, Раша Нинић *за*, Сава Милићевић *за*, Светозар Милосављевић *за*, Светозар Славковић *за*, Станојло Вукчевић *за*, Станко Петровић *за*, Станча Виденовић *за*, Стеван Ристић *за*, Стојан Новаковић *за*, Стојан Станковић *за*, Тодор Дидић *за*, Тома Бојичић *за*, Урош Плазина *против*, Филип Милојевић *за*, Павле Вуковић *за*, Димитрије Катић *за*.

Потпредседник — Изволте чути резултат гласања. Гласало је свега 95 посланика, од њих гласали су за закон 86, а *против* 8. — Објављујем да је Скупштина у целини усвојила закон о привременом прирезу. —

На реду је друго читање трговачког уговора, измеђ Србије и Белгије.

Извештач Милун Миљковић прочита трговачки уговор између Србије и Белгије.

Потпредседник — Пошто нико не тражи реч, да го вори о овом трговачком уговору, то стављам на гласање: ко је за то, да се предложени уговор прими, нека седи, а ко је против нека устане? (*Сви седе*). — Објављујем да је Скупштина једногласно усвојила предложени уговор.

Сад ће се гласати поименце о овом уговору. Ко је за уговор, гласаће *за*, а ко је против, гласаће *против*.

Секретар прозива:

Алекса Трајковић *за*, Андра Николић *за*, Андрија Парађанин *за*, Анта Рајичић *за*, Антоније Поповић *за*, Богосав Поповић *за*, Василије Живановић *за*, Велимир Карић *за*, Владимир Поповић *за*, Владислав Павловић *за*, Војин Ђирковић *за*, Вукашин Петровић *за*, Вуча Николић *за*, Гаврило Милорадовић *за*, Данило Јовановић *за*, Димитрије Димовић *за*, Добросав Ружић *за*, Драгомир Цв. Рајовић *за*, Бока Анђелковић *за*, Бока Бојић *за*, Бока Брачинац *за*, Бока Влад *за*, Бока Стојковић *за*, Бура Милијашевић *за*, Бура Хрватовић *за*, Живан Сретеновић *за*, Живко Малопарац *за*, Јован Николић *за*, Јован Спроновић *за*, Јован Станковић *за*, Јован Шелмић *за*, Јованча Стојановић *за*, Јоца С. Јовановић *за*, Јоца Селић *за*, Др. Лиза Докић *за*, Лазар Прокић *за*, Лу Лазаревић *за*, Љуба Јоксимовић *за*, Љуба Николић *за*, Мар Буричић *за*, Марко Петровић *за*, Марко Швабић *за*, Мата Максимовић *за*, Мика Даниловић *за*, Мика Х. Тонић *за*, Максим Сретеновић *за*, Милоје Варјактаровић *за*, Милосав Витић *за*, Милош Ђорђевић *за*, Милош Марковић *за*, Милун Миљковић *за*, Милутин Гарашанин *за*, Митар Мићовић *за*; Мића Бранковић *за*, Михаило Веселиновић *за*, Др. Мих. Вујић *за*, Михаило Косовљанин *за*, Михаило Марковић *за*, Михаило Поповић *за*, Михаило Радовић *за*, Никодије Милетић *за*, Никола Поповић *за*, Новак Милошевић *за*, Павле Крстић *за*, Павле Поповић *за*, Павле Ранковић *за*, Павле Смиљанић *за*, Павле Станковић *за*, Петар Ђаковић *за*, Петар Павловић *за*, Радован Милетић *за*, Ранко Петровић *за*, Радован Поповић *за*, Раша Милошевић *за*, Раша Нинић *за*, Сава Милићевић *за*, Светозар Милосављевић *за*, Светозар Славковић *за*, Срећко Гогич *за*, Др. Станојло Вукчевић *за*, Станко Петровић *за*, Станча Виденовић *за*, Стеван Ристић *за*, Стојан Новаковић *за*, Тодор Дидић *за*, Тома Бојичић *за*, Филип Милојевић *за*, Павле Вуковић *за*, Димитрије Катић *за*.

Потпредседник — Изволте чути резултат гласања. Гласало је свега 86 посланика, и сви су гласали *за*. — Објављујем да је Скупштина једногласно усвојила трговачки уговор измеђ Србије и Белгије. —

Дајем четврт часа одмора, а за то време молим себи да изберу одбор, који ће проучавати предлог закона о царском поступку.

После одмора

Потпредседник — Молим вас, господе, како можете, нећемо имати са ким да продужимо рад. Добро би било да се прозовемо, те да видимо, који је од наших другова времена отишао. Слаже ли се Скупштина с тим? (*Слаже*). Онда молим г. секретара да прозове.

Секретар Милош Марковић прозива посланике.

Потпредседник — Прочитајте имена госпoде посланика, која нису овде.

Секретар Лука Лазаревић чита:

Алекса Ратарац, Благоје Божић, Богосав Поповић, Војин Ђирковић, Гаја Милорадовић, Добра Ружић, Драгутин Дедицац, Бура Милијашевић, Живан Сретеновић, Здравко Пауновић, Јован Сопроновић, Коста Таушановић, Максим Сретеновић, Милан Милићевић, Миленко Веснић, Милош Богдановић, Павле Поповић, Павле Ранковић, Петар Вукчевић, Свет. Славковић, Станко Петровић, Тодор Дидић, Тодор Радовановић.

Потпредседник — Молим вас, госпoде, сем госпoде, која су у истражном одбору, и госпoде, која су на одсуству, за тим г. Стеве Поповића, који ми се јавио, да ће да иде на парастос, и сем госпoде министара, који су отишли у седницу, налазим, да сви други посланици, који нису овде у седници, заслужују да добију укор и да њихова имена уђу у протокол? (Одобравање). — Слаже ли се Скупштина с тим? (Слаже се). —

Сад се наставља дневни ред.

Изволте чути извештај Одбора финансијског, који је проучио предлог о накнадном буџету.

Заступник известиоца Михаило Марковић чита:

ИЗВЕШТАЈ Финансијског Одбора Народној Скупштини

Финансијски Одбор извршио је поверени му посао, прегледао је Предлог о изменама закона о буџету Краљевине Србије за 1893 год. од 22 јуна ове године. О овоме раду подноси се Народној Скупштини извештај као што следује:

Прво су узете у претрес партије издатака. У овом послу Одбор се руководио начелом штедње, али је при том пазио, да се не оштети по која државна устава, тиме, што јој се не би дало маха за развијање. Али има издатака, који се повећавају из године у годину према самим законима, на којима су засновани; ове издатке није могуће смањивати. У овом извештају држава се ред, којим је и Одбор ишао радећи свој посао.

1.

Измене у буџету државних дугова, Државног Савета и на плате чиновника Краљевог Двора примљене су по предлогу.

2.

Подносени додаци буџету министарства правде у нечем су измењени. Измене се дотичу ових позиција:

1. На плату и остале трошкове притвореника код истражних судија остављено је 10.000 динара место 15.000.
  2. На плату чувара осуђеничких, колико је више узето у прошлој години остало 4000 динара.
  3. Позиција на издржавање апсенника код судова и казних завода сведена је на динара 50.000.
  4. Најзад на штампање и повез закона и т. д. остало 6000 динара, 1000 мање по у предлогу.
- Према овом смањивању сума, на које је пристао министар правде, место 187.481·20 сума повећања овогодишњег буџета биће 158.176·60 дин

3.

Из буџета Главне Контроле изостављене су суме под бр. 6 и 7 с тога, што за сад не могу бити постављени рачуноспитачи, не може се дакле извршити законска одредба у овој години.

Брише се сума од 25.750 дин.; те укупни додатак износи 19.713·79 дин. место оне у пројекту означене суме.

У одељку буџета министарства просвете и црквених послова преполовљена је сума под бр. 15 Вел. Школи на оснивање физичког института; остављено је 5000 дин.

Према овој измени, која је учињена у споразуму с министром овога министарства целокупна сума износи 284.372·60 динара.

5.

У буџету министарства иностраних дела учињене су измене са 21.250 динара уштеде, а тичу се ових позиција:

1. На служитеље стављено 1000 динара, избрисано је;
  2. На канцеларијске трошкове министарства остављено је 2000 место 3000.
  3. На пишање новаца и званичних пакета 1000 место 2000 дин.;
  4. На канцеларијске и друге трошкове посланства у Атини остављено 500 дин. место 1000;
  5. Додатак секретару посланства у Берлину од 2250 динара избрисан је;
  6. На канцеларијске трошкове остављен је додатак од 500 дин. место 1000;
  7. На повећање кућне кирије посланства у Букурешту остављено 1000 дин. место 2000;
  8. Додатак секретару посланства у Лондону за отплату ништво у 1750 дин. избрисан је;
  9. На послетку из групе позиција на отварање једнога новог генералног консулата узето је 512 за време од августа па до краја ове године у суми од 8750 динара.
- Према овим изменама, које су учињене у споразуму с министром овога министарства, цео повећани издатак износи 35.480 дин. место 56.730.

6.

И у буџету министарства унутрашњих дела има измена.

а. У одељку по струци полицијској учињене су измене:

1. Код бр. 1 на гориво и канцеларијске потребе министарства и целе полицијске струке место 18.000 ставља се 12.000 динара.
2. Још је позиција под 4 на цивилне служитеље по пристанку министрову са свим избачена у суми од 10.000.

Према овим изменама сума вишка у буџету министарства овога по струци полицијској ставља се у 26.000 динара.

б. По струци санитетској промењено је следеће:

1. Под један избачена је 3 позиција на још једног секретара у суми од 3500 дин.
2. У VI одељку под 1, тексту се додаје: за 5 месеци, а сума замењује са 3750.
3. У VII одељку под бр. 2, тексту се додаје: за 4 месеца, а сума замењује са 4500.

4. Још је партија у одељку под XXV бр. 4 са свим избрисана, те отпада издатак од 49 569·28 динара. Одбор зна да је врло потребно подизати нове болнице на много места, да имају код којих је прека и неодложна потреба, али сад није време одобравању оваких издатака, који се у овој години не могу утрошити, јер би и претходна припрема помакла макла почетак рада пред саму зиму.

Кад се узму у рачун ове измене, онда повећани издатак на санитетску струку износи 136.129·87 дин. Овај пак заједно с оним на полициску струку свега чини 162.629·87.

7.

У додатку буџету министарства финансија учињене су измене у следећем:

1. На скупљача пореза стављена сума од 75.000 динара изостављена је за ову годину, јер би се она имала употребити истом по што би се учиниле измене у закону о порезу, које се нису могле учинити у овом скупштинском сазиву, те је ова позиција непотребна за ову годину.
2. На плату позорника и њихов прибор стављено је 40.000, дакле 20.000 динара мање.
3. Сума од 60.000 динара на подизање стражара изостављена је, јер се ове године не може утрошити.

4. На послетку на куповину мушема и т. д. стављено је 10.000 дин. место 15.000.

Измене су учињене по пристанку дотичнога министра. По њима мења се цео издатак, те износи динара 168.184-60 место 528.184-60.

8.

У буџетском додатку министарства војног учињене су неке исправке. Оне се дотичу ових позиција:

1. За сад је изостављено ново место још једнога ђенерала, те се под бр. 1 брише издатак у 6.035-75 динара.

2. Одбор врло цени, а с њим ће јамачно и Народна Скупштина бити сагласна уздизање више војне интелигенције у одбрани наше Отаџбине. На њој лежи теретна али и врло часна дужност, да млађе часништво, а преко њега и сву војску Краљевине, уздигне на сувремени ступањ војнога образовања. И само с тога што већ има празних места пуковничких, своди се бр. 2 на један чин више и на издатак 3050 дин. Потпуно је дакле остављена могућност, да се виши официри одличних способности и доказаних војничких врлина могу унапредити.

3. Предњи разлог вреди и за позицију под бр. 3, где се ставља једно место мање и 13.250 дин. (место 15.458-31), јер у ствари министар, због пензионисања, има буџетске могућности не за 6 већ за 12 нових унапређења.

4. Партија под бр. 4 на потпорушке, по исказу министрову, није потребна, јер за ново производство има редовна буџетска партија, која се добила унапређењем у прошлој години и у току ове године. С тога цела сума од 103.781 дин. отпада.

5. Партије под бр. 6, 7 и 8 сведене су на половину на 4042, 3537 и 2526 јер требају у овој години за шест месеци.

6. Код партије бр. 31 после речи „вежбање“ додају се: „резервиста и“.

7. Још се у бр. 33 иза речи „одело“ додаје: „редовне војске“.

Овим изменама сведен је додатак буџету министарства војног на 1.065.678-29 динара. —

9.

У буџетима свију министарства могла се учинити по која измена у корист штедње. Једино се буџет министарства народне привреде морао повећати од предложене суме на 415.491-99 динара.

Измене су у овоме:

1. Код бр. 5 додата је, по обавештењу министрову, ова примедба: „Кредити нису били прекорачени, али се рачуни нису могли исплатити“.

2. Позиција под бр. 15 смањена је на 4000 дин.

3. Позиција под бр. 16 по пристанку министрову са свим је изостављена.

4. Код бр. 20 додата је примедба: „Ова сума издаће се за закуп школскога имања у 1890 и 1891 г., колико је остало неисплаћено“.

5. Да би се по речи министра народне привреде, још у току ове године извршило премеравање и подела државних шума, те дала могућност, да се приватне шуме могу експлоатисати, Одбор је повећао суму на дин. 65.000 под бр. 25. Ако се овај посао у овој години доиста и изврши, од овога издатка земља ће за најкраће време много веће користи извући.

6. На послетку у позицији под бр. 36, у првој врсти текста бришу се речи: „и додатке руковођа, на плате“. Даље, у шестој врсти брише се: „на додатак“... и све до краја. Још се издатак оставља у 31.000 динара место стављене суме.

С овим изменама, изашла је она сума, мало напред казана.

*

Овако измењене суме на стручне издатке мењају целокупну суму на 3.339.363-44 динара, која долази место оне од 3.757.675-88 у члану 1. предлога.

Према овој долази измена у чл. 3, Кад се од целокупне суме повећаног издатка одбије предвиђено умањење издатка у дин. 730.112-20 остаје стварно повећање издатака у суми од 2.609.251-24 динара.

*

За покриће ових повећаних кредита, као и за оне, које је Народна Скупштина раније одобрила у овом свом сазиву, министар финансија располаже уштедама на државним расходима и сувишцима као и новим изворима (чл. 4), што имају да донесу држави нови финансијски извори, који се очекују од измењених и нових финансијских закона.

Колико у овоме има оправданог надања, за сад се поуздано не може знати.

Једино што државне потребе заповедно налажу ове повећане издатке, у оваким тешким финансијским приликама, које нису дошле ни по вољи Скупштине ни по хотењу ове Владе Краљевске, Одбор има част предложити Народној Скупштини, да прими поднесени јој предлог за додатак буџету од ове године како је измењен.

28 јула 1893 год.

у Београду.

Председник финансијског Одбора,

К. С. Таушановић

Известилац,

Р. С. Поповић

Чланови:

М. Марковић, Р. Б. Тајсић (има одвојено мишљење), Ђока Ж. Брачинац, П. Поповић, Андра В. Паранџанин, Ђ. Милијашевић, Арса М. Дреновац.

Потпредседник — Извештај је овај наштампан и господу посланици већ су га примили. Претрес се по њему може ставити за сутрашњу седницу.

Стојан Новаковић — Овде има једно одвојено мишљење, па што није и оно наштампано.

Потпредседник — По што није написано и исто предано, то се не може ни сматрати да оно постоји.

Драгомир Рајовић — На основу кога сте закона ви донели ову одлуку мало пре, да се посланици опомену и да им се имена ставе у протокол?

Потпредседник — На основу одлуке скупштинске.

Драгомир Рајовић — Овде се не може ништа мимо закон да ради.

Потпредседник — О томе сад не може бити говора, већ може се ставити за идућу седницу на дневни ред, па тек онда да се говори о томе.

Изволте чути имена г. г. посланика, која су изабрана у одбор, који ће проучити закон о царинском поступку:

Секретар чита:

Д-р Станојло Вуљчевић, Јов. С. Јовановић, Велимир Капрић, Јоца М. Селић, Свет. Славковић, Дим. Димовић и Мих. Веселиновић.

Потпредседник — Молим именовану господу, да остану да раде, а тако исто и осталу господу из других одбора да дођу и да раде.

Исприли смо дневни ред, с тога ћу данашњу седницу да закључим, и да закажем другу за сутра.

За дневни ред за сутра биће први претрес извештаја финансиског одбора о накнадном буџету.

Данашњу седницу закључујем, а другу заказујем за сутра у 8 часова пре подне.

(Састанак је трајао до 11 $\frac{1}{2}$ часова пре подне).